

PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG

**XVI. KÁRPÁT-MEDENCEI
TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐ**

Reformáció Magyarországon

ÍRÁSBELI MÁSODIK FORDULÓ

2017. FEBRUÁR 7.

ISKOLA NEVE ÉS PONTOS CÍME:

.....
.....

CSAPATTAGOK:

1,
2,
3,

Elérhető pontszám/Összpontszám: **157/.....**

Felügyelőtanárok:

Javító:

I. Az alábbiakban egy-egy fogalom definícióját olvashatjátok. Írjátok a kipontozott helyre, melyik fogalmakról van szó!

Egyházi hivatal viselőjének kijelölésére vonatkozó jog

Anabaptista kézműves

Szentháromság tagadó

A ferences rend eredeti szabályzatát megtartók

Luther kifejezése azokra, akik tagadták Krisztus valóságos jelenlétét az Eucharishtiában

Protestáns püspök.....

Szent Jeromos Bibliafordítása

Valamely tan, főleg a vallás legfőbb tételeinek kifejtése kérdés-felelet formájában

Eleve elrendelés tana.....

Protestáns egyházközség lelkeszből és világi képviselőkből álló vezető testülete.....

10p.

II. Döntések el az alábbi állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak!

1. Az 1504-es országgyűlésen törvény mondta ki, hogy a püspök nem szólhat bele a földesúr papválasztásába. igaz-hamis
2. Werbőczy István személyesen tett kísérletet arra, hogy Luthert tanainak visszavonására vegye rá. igaz-hamis
3. A lutheri hit követőit az 1520-as években a főpapság eretnekeknek tartotta, a törvények az új hit vallóit tűzhalálra ítélték. igaz-hamis
4. Szegedi Kis István Igaz értekezés a Szentháromságról című művét Béza adta ki Genfben. igaz-hamis
5. Honterus János egész életében a helvét irányzat követője maradt. igaz-hamis
6. A törökök gyakran tértek át a kereszténységre, egy török írnokból például püspök lett Szepsiben. igaz-hamis
7. A törökök nagyfokú türelmet tanúsítottak a terjedő protestantizmussal szemben, mivel a reformált istentiszteletet közelebb állónak érezték az iszlám istentisztelethez. igaz-hamis
8. A protestáns felekezetek között a lutheránus korszakunkban mindvégig megőrizte döntő befolyását. igaz- hamis
9. A helvét tanok magyarországi elterjesztésében Heinrich Bullinger mellett a legnagyobb szerepet Ulrich Zwingli játszotta. igaz-hamis

10. A lutheri hit követőit az 1520-as években a főpapság eretnekeknek tartotta, a törvények az új hit vallóit tűzhalálra ítélték. igaz-hamis

10p.

III. Milyen, a reformáció által felvetett kérdésekre világítanak rá az alábbi részletek?

Válaszotokban fogalmazzatok meg a reformáció által felkínált alternatívát is!

1. „Dejákul nagy sokat énekel, avagy beszél, kiből a község semmit sem ért, mert akár a kűfalnak szóljanak, akár a paraszt embernek, egyaránt értik mind a ketten.” (Ozori Imre)

.....
.....
.....
.....

2. „Ha valaki részeges, orv, haragviselő, tolvaj... nem tartják olyan bűnösnek, mintha két személy alatt áldozna...” (Ozori Imre)

.....
.....
.....
.....

Kik voltak, akik a reformációt megelőzően ugyanezt a kérdést már felvetették?

1..... 2.....

3. „A mise volt, aki a papokat restté tette; ez volt az, aki a prédikálást, az Isten beszédének hirdetését közölőnk kivesztette, ki miatt minden vakságba vitettünk.” (Ozori Imre)

.....
.....
.....
.....

4. „Az pápa regnála ceremóniákkal. És ő uralkodik Krisztus templomában... Isten tiszteletit ő elváltottatta.” (Batizi András)

.....
.....
.....
.....

5. „Mostantól kezdve többé nem akarunk hivalkodó tudatlan papokat” (Sztárai Mihály)

.....
.....
.....
.....

6. „... azt tanítjuk és hisszük, hogy az emberek semminemű magok erejével, sem cselekedetekkel, az Istent meg nem engesztelhetik, igazságot sem nyerhetnek... hanem ingyen igazíttatnak meg, az ő érdemek nélkül, ha az bűnt megútálván, hisznek az Krisztusban...” (Confessio Pentapolitana)

.....
.....
.....
.....

7. „ti átkozott pápisták, pápa majmai, oltáros, bálványképes, ostyás népek az Jehova házában sok kurvaságot, lelki paráznaság jegyét építetek fel” (Melius Juhász Péter)

.....
.....
.....
.....

8. „Mostan ti lator barátok, pilises misetokok tiltjátok a házasságot, okot adtok és szabadságot a fertelmes paráznaságra” (Melius Juhász Péter)

.....
.....
.....
.....

18p.

IV. Az alábbiakban részleteket olvashattok az erdődi és az óvári zsinat határozataiból. A reformációval kapcsolatos ismereteitek alapján értelmezzétek az olvasott részleteket! Mely teológiai alapelveket fedezitek fel a szövegekben?

1. „Valljuk továbbá, hogy az Ur Jézus igaz Isten és ember, örökkévaló áldozó pap és a mi egyetlen közbenjárónk az Atyaisten és miközöttünk bűnös emberek között, és hogy neki kettős természete van.

.....
.....
.....
.....
.....

2. „A testből kiköltözött szenteket tiszteljük azok követésének tisztelésével, de szívünk bizalmát bennük nem helyezzük, sem azok segélyéért nem könyörgünk.”

.....
.....
.....
.....
.....

3. „A mi elleneink azzal rágalmaznak minket, hogy nekünk nincs fejünk, fejedelmünk s rendünk. Pedig mi a Krisztust valljuk az igaz egyház fejének, s hisszük, hogy annak mindnyájan tagjai vagyunk.”

.....

.....

.....

.....

.....

Az óvári zsinat határozataiból

4. „Elhatározta ez egyház, hogy az úrvacsora kiosztatásában meg kell tartani a kovásztalan kenyért azért, mert az leginkább megközelíti a Krisztus rendeletét.”

.....

.....

.....

.....

5. „A magán feloldozást, miként eddig is fenntartották a kegyes egyházzolgák, úgy jövőre is fenn kell tartani, hogy a bűnök megismerése miatt megrémült lelkekről gondoskodva legyen, és a botránkozások eltávolíttassanak.”

.....

.....

.....

.....

.....

6. „Elhatározta az egyház azt is, hogy azoknak, a kik házasságot kötnek, meg kell esküdniök, hogy szilárdabb legyen egybeköttetésök.”

.....

.....

.....

.....

.....

12p.

V. Az alábbi forrás a protestáns felekezetek között keletkezett teológiai vita egyikére utal.

„A kenyér és bor valóban Krisztus szent testét és szent vérét adja....”

Milyen ellentétéről van szó?

Mutassátok be az egyes felekezetek e kérdésben elfoglalt álláspontjainak lényegét!

.....

.....

.....

5p.

VI. Egészítsétek ki a szöveg kipontozott részeit!

A 16. század utolsó évtizedeiben a protestánsok már a lakosság mintegyszázalékát tették ki. Ez (Horvátország nélkül) 3,5-4,0 millióra becsülhető. Több mint százalékára református,százalékára lutheránus-evangélikus volt, az utóbbiak közt a Habsburg-királyságban a.....és a....., Erdélyben a..... (három etnikum!) A fennmaradó rész.....és(három vallás!) volt. A török elől menekülőésaz ortodoxok számát gyarapították. A régi egyházból csak itt-ott maradt meg egy sziget, főleg a hegyes-völgyesés arendi kolostorok hatáskörzetében.

A két szentségnek, tudniillik aéskiszolgáltatásában követjük a Krisztus és az ősegyház rendeletét.

A többi hitágazatokban egyetértünk az igaz egyházzal, amint az nyilván látható azon hitvallásban, a mely Ágostában,-nak a mindig felséges győzhetetlen császárnak-dik évben beadott.(az erdődi zsinat határozataiból)

17p.

VII. Állapítsátok meg az alábbi önéletrajz részletekből, hogy kinek a CV-jéről van szó?

1)

Tanulmányok: 1523-26 Krakkó

1529-31 Wittenberg

1531. Buda, Kassa reformatori tevékenység

1531-33 börtön

1535-36. Sárvár, Nádasdy Tamás birtokán régi írásaim rendezése, válasz Szegedi Gergely támadásaira

Név:.....

2)

Tanulmányok: Padova (magister)

Részt vettem a mohácsi csatában

A Duna és a Dráva mentén 120 gyülekezetet alapítottam

Laskó, majd Tolna központtal vezettem az egyházkerületet

Név:.....

3)

Horhiban születtem

Wittenbergben a magyar diákok szeniora voltam

Lefordítottam Kálvin Kátéját

36 éves koromban súlyos betegségbe estem

Név:

4)

Szembe kerültem Oláh Miklós esztergomi érsekkel

Könyvnyomtató reformátornak neveztek

A kassai polgárok segítségével megszöktem az egri püspök fogságából

1574-ben elfogadtam a Pápa városa által felkínált lelkész állást

Név:.....

5)

Szegeden születtem

A bécsi és a krakkói egyetemen tanultam

elszenvedtem a nagyváradi püspök sógorának ütlegeit

Gyulán Cegléden és Makón iskolarektori állást töltöttem be

kémkedés vádjával a törökök fogságába estem

Név:.....

5p.

VIII. Párosítsátok a műveket szerzőikkel, írjátok a művek betűjeleit a táblázatba (Egy sor üresen marad!)

Magyari István	
Batizi András	
Bornemisza Péter	
Pázmány Péter	
Dévai Biró Mátyás	
Heltai Gáspár	
Sztárai Mihály	
Ozorai Imre	
Stöckel Lénárt	
Szegedi Kis István	

- a) Az üdvösség alapkövei
- b) Az igaz papságnak tiköre
- c) Ördögi kisírtetek
- d) Zsuzsánna és a két vén
- e) A Krisztusról és az ő egyházáról, valamint az Antikrisztusról és annak egyházáról
- f) A becsületes teológia közhelyei Istenről és az emberről
- g) Izsák pátriárkának szent házasságáról való szép história
- h) Az országokban való sok romlásoknak okairól
- i) Isteni igazságra vezérlő kalauz

9p.

IX. Kiket illettek az alábbi melléknevekkel?

magyar Luther

az ország tanítómestere

magyar Kálvin

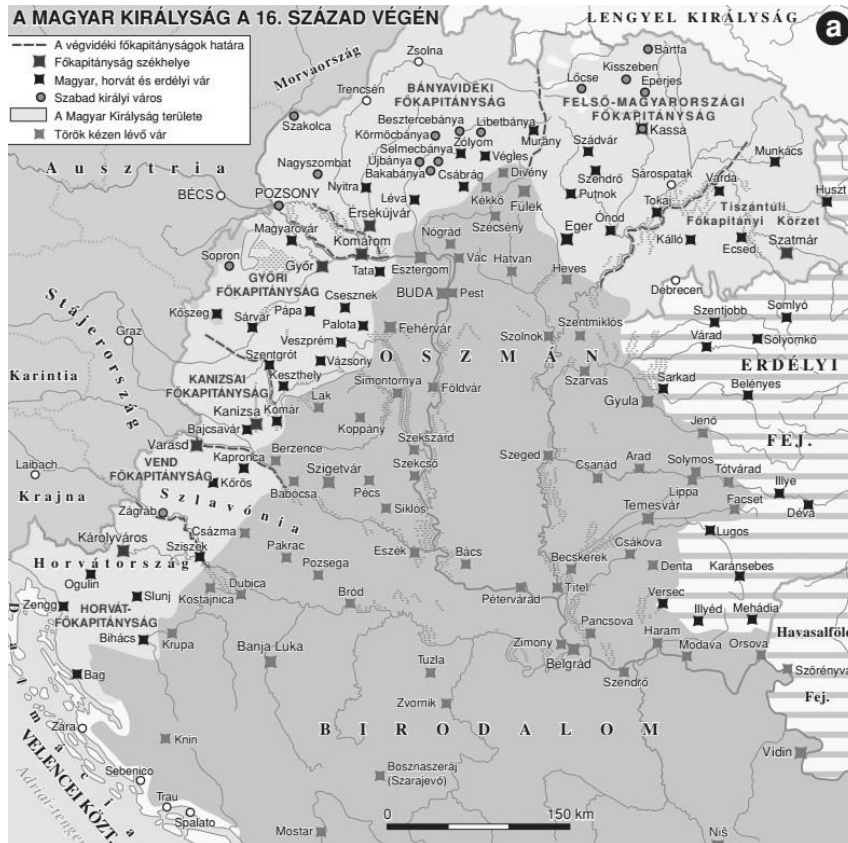
Németország tanítója

magyarországi apostol.....

debreceni pápa

6p.

X. A térképről gyűjtsétek ki azokat a városokat, amelyek csatlakoztak az öt, illetve a hétvárosi hitvalláshoz! (Egy kivétellel az összes város megtalálható a térképen, akik tudják a hiányzó várost is, dupla ponttal jutalmazzuk őket!)

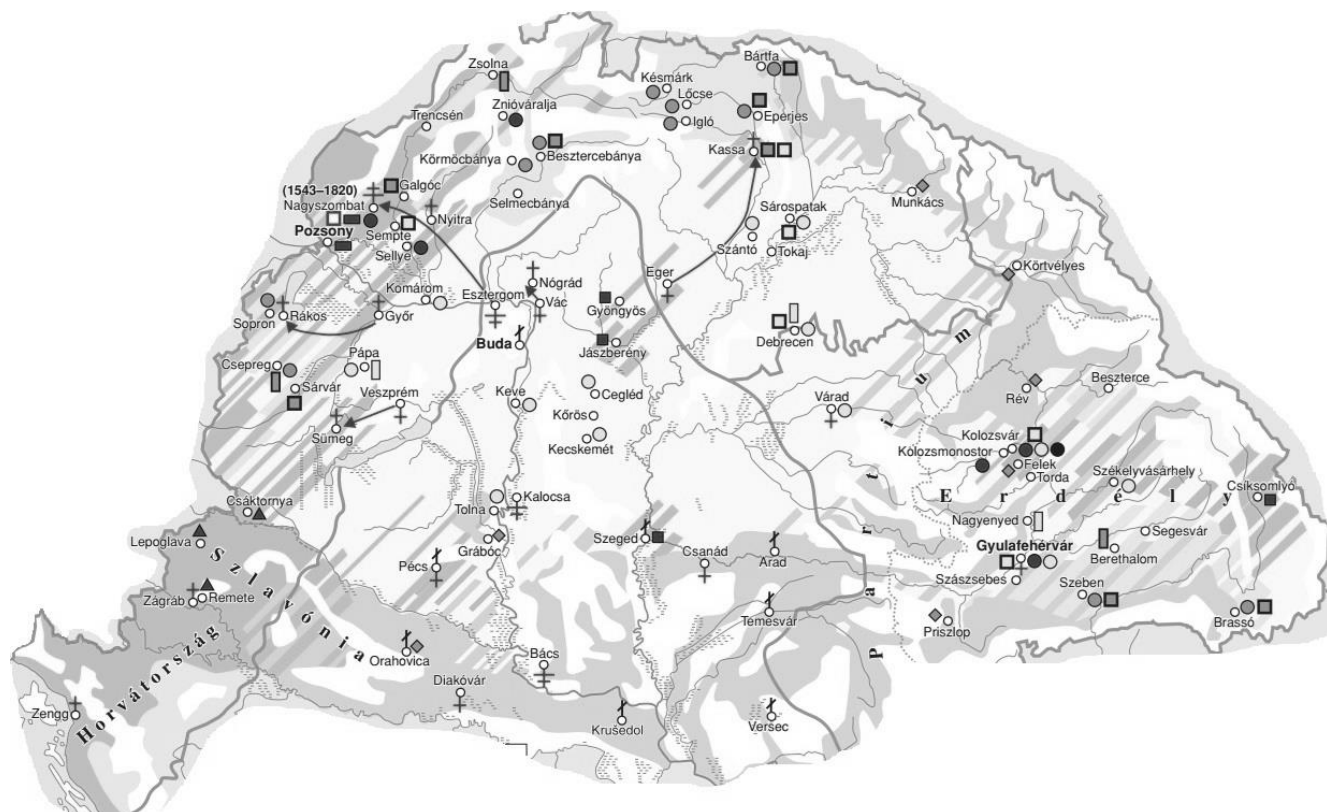

A városok:

1.	7.
2.	8.
3.	9.
4.	10.
5.	11.
6.	12.

13p.

XI. A térkép a XVI. századi Magyarország kulturális és felekezeti viszonyait mutatja be. A térkép készítője azonban elmulasztotta a jelmagyarázat pontos elkészítését. Pótoljátok ezeket a hiányosságokat!

----- intézmények:

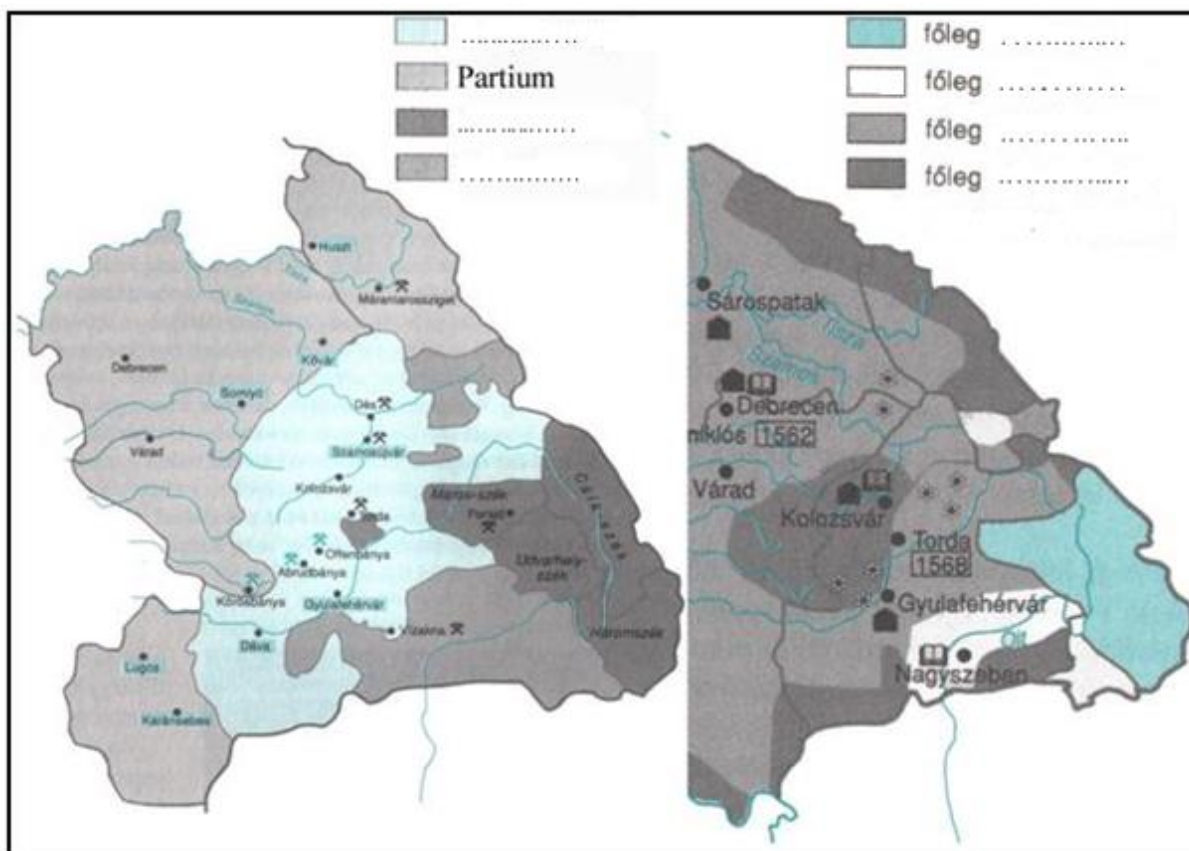

Protestáns intézmények:

----- intézmények: ----- intézmények:

XII. A térképek Erdély közigazgatási/etnikai és felekezeti összefüggéseit világítják meg. Ennek megfelelően egészítsétek ki a térképek jelmagyarázatát!

Mi történt az alábbi helyszíneken? Röviden ismertessétek az elfogadott határozatok lényegét!

1562. Debrecen:

.....

1568. Torda:

.....

11p.

XIII. Csoportosítsátok az alábbi neves egyházi személyeket felekezeti hovatartozásuk szerint! A több egyházat megjárta legutolsó felekezetükhöz soroljátok!

Kálmáncsehi Sánta Márton, Honterus János, Károli Gáspár, Heltai Gáspár, Blandrata György, Káldi György, Dávid Ferenc, Oláh Miklós, Dévai Biró Mátyás, Szegedi Kis István, Melius Juhász Péter, Huszár Gál

unitárius	református	katolikus	evangélikus

Fentiek közül többen nyomdaalapítóként is hírnevet szereztek. Kik ők?

Válogassátok ki a bibliafordítókat!

17p.

XIV. Mely területek/országrészek reformációjában vettek részt az alábbi személyek? Írjátok a nevek mellé az országrészek betűjelét!

Honterus János	
Zrínyi György	
Stöckel Lénárt	
Török Bálint	
Dávid Ferenc	
Sylvester János	

- a) Felvidék
- b) Szászföld
- c) Pápa
- d) Sárvár-Újsziget
- e) szlovén-horvát határvidék (Délnyugat - Mo.)
- f) erdélyi vármegyék

6p.

XV. Azonosítsátok az idézeteket szerzőikkel! (Az egyik név egyik idézettel sem párosítható!)

Károli Gáspár, Pázmány Péter, Hess András, Melius Juhász Péter, Gálszécsi András,

„ne láttassik tehát senkinek magyar nyelven való ineklis az szent egyházban szidalmazandónak lenni.”

„Nem jó tinektek asszonyállatok, férfiak előtt mutogatnotok testeteket és felgerjeszteni a férfiakat”

„hogy az ő (római egyház) tudományoknak hamissága meg ne ismertessék az községtől és hogy mindent szabadon szerezhessenek, végezessenek és azt az községnek nyakába vethessék minden próbálás nélkül, ezt az okosságot találták, hogy ne légyen szabad az Bibliát közönséges nyelvre fordítani és az községnek olvasni”

„Noha talán nem karddal hanem pennával, nem vérrel hanem téntával kellene énellenem hadakoznod.”

4p.

XVI. Az alábbi képen egy református templom belső terét láthatjátok. Mutassátok be ennek segítségével a katolikus és református templomok közötti eltéréseket! Melyek egyiknek, ill. másíknak a hangsúlyos részei?

1)

2)

3)

4)

5)

5p.